

VILA-NOVA

PERIÒDIC QUINZENAL

PREUS

Vilanova, trimestre	0'75 ptes.
Fòra	1'00 »
Número solt	0'10 »

No retornem els originals.

Dels treballs publicats ne son responsables els seus autors.

Redacció : Santa Madrona, 21.

L'Egipte pre-dinàstic

(ESTUDI ETNOGRÀFIC)

Al savi i jove catedràtic
Dr. P. Bosch Gimpera.

I

El coneixement de les races que han poblat l'Egipte històric és avui una qüestió difícil de resoldre, car si els historiadors més autoritzats, coincideixen en línies més generals, no ho fan pas així quan entren a parlar detingudament tenint cadascú d'ells la seva particular opinió. No és altre el meu propòsit que fer un lleugeríssim sumari dels fets certs i provats, citant també les particulars opinions dels savis que més hagin treballat per aclarir l'història d'Egipte. Abans de passar endavant, tinc de fer una afirmació de cabdal importància per a comprendre bé, la manera d'ésser del poble egipci i és que sempre es té de tenir present la seva heterogenèitat. No's pot dir que perteneixi a cap raça en la seva puresa primitiva; s'hi veuran amb sols un lleu exàmens certs caràcters que recorden els d'altre poble, mes emprò també, ens ofereix maneres de ser en contradicció amb aquets caràcters. Sent així, doncs, el menys perillós és creure al poble egipci com un producte d'una mescolança de races.

Aquí és on presenten les majors dificultats, el volguer dir quines eren aqueixes races. Fins fa poc temps (doncs Hall en la seva obra «The ancient history of the near east, London 1913», en altres punts tan reformador i modernista els admet) es deia que els primitius pobladors eren unes tribus *proto-*

semitas, però aqueixa opinió té per avui un greu defecte, i és que no s'ha pogut provar l'existència d'aqueixes tribus ni probablement podrà provar-se mai.

L'element constitutiu més important d'Egipte és, sens dubte, les tribus perteneixents a la raça Camita que procedeixen amb molta seguretat del Sur. «La tradició —diu En Hall— fa venir a Hathor i als demés grans deus de Tan-neter que resta al Sur. Sembla, doncs, que la terra originària sigui Pount, costa moderna entre Eritrea i Somalilandia»; i en efecte, els egipcis històrics van tenir íntimes relacions amb els *pountas*, que, com diu En Meyer (en la seva «Histoire du l'Antiquité», Paris 1914, traducció del alemany), tenen molta semblança física amb els egipcis de la primera dinastia. Ademés en l'escriptura geroglífica Pount s'escriu sense el signe propi de poble estranger; ço que dic ha sigut negat per alguns egiptòlegs, més En Hall (en la seva obra citada) i En Capart («Les debuts de l'Art en Egipte, Bruxelles 1904»), ho demostren sense deixar cap dubte.

¿Quin camí van seguir aqueixos *pountas* per a entrar a Egipte? Únicament podien fer-ho per dos: per terra, travessant la Nubia i Etiòpia; i per mar, sortint de les costes del Mar Roig. Resoldre aquesta qüestió amb tota certesa és impossible i tot el que jo digui no serà altre cosa que hipòtesis més o menys probables.

El camí del mar té com a prova de més valor l'haver trobat En Flinders Petrie unes estatuets del deu Min en Coptos, que ell diu ser la primera obra de la raça dinàsti-

ca. Aqueixes estatuets porten clavades en dibuixos incisos dugues petxines *pteroceas* que hi ha el Mar Roig; però avui se sab que aqueixes petxines son el símbol del deu Min, no tenint tant valor, doncs aqueixa prova, com es va creure al principi.

En quant a l'altre camí, o sigui el de terra, la tradició ens diu que a Nubia era on el vell Horus regnava; és, doncs, casi segur que aqueixos *camites* invasors, que no eren altre cosa que'ls adoradors de Horus, venien de Nubia. Ademés les caravanes egipcies de l'Imperi antic que anaven a Pount passaven per aquest camí fins a trobar les tribus negres; i la cosa certa és que abans de mescolar-se amb aqueixos els primitius nubis era molt semblants amb els egipcis. Finalment, si haguessin vingut per mar hagueren sigut molt pocs i no hagueren pogut ser l'element constitutiu més important en el fons ètnic egipci com regoneix En Capart (ob. cit.) encar que sembli defençar el camí del mar; i l'espliació d'aquesta contradicció aparenta de tal autor, està en que jo crec que aqueixos *pountes* eren de raça camita i ell els creu semites africanitzats.

JOAN PASCUAL LLOPIS.

La llibertat necessaria

Hi ha hom que combat la llibertat per sistema. Hi ha qui ho fa per esperit encarquerat plé de rovellament arcaic. Hi ha qui l'ensalça d'un modo històric confonent-la vergonyosament amb l'actuació no

pertorbada de ses tares i capricis personals.

La llibertat que volem és la llibertat necessaria; la que l'esperit vol i imposa.

Sortosament el món belluga. La tesitura rígida que un hom més dèspota que els altres li ordenava amb són esguard que era llei i amb ses crueltats que eren la sanció d'eixa llei, ha finit ja.

Hom ja no s'humilla davant la irracional per alt que sigui qui la mantingui. Hom ja no calla, i parlant s'ou, i oint, l'esperit fa.

Fins en moments circumstancials, quan la pauta canvia, la llibertat no s'enfonsa ja, sinó que es redreça ben viva i vigorosa i alça la testa i fa via sens parar mai.

Quan troba un obstacle, o serenament el bordeja o ràpidament l'esmicola, però sempre avant sens deturar-se.

És l'ànima rutilant que esplendorosa llúu, que cercava i ha trobat espai; és la raó brava, és la llibertat nostra.

RAIMOND NEGRE.

Restem molt contents de l'acollida per part del públic de nostre primer número, malgrat la forma de presentació un poc migrada. Pensem que més val començar sots apariències humils, però fruitoses, que amb puerilitats orgulloses buides de tota força interna.

Treballosament pensem arribar lluny.

A CELIA

(DE BON JONSON)

Endreço aquesta traducció a Celia Badia, de Vilanova.

Amb els teus ulls brinda per mi,
i jo et daré amb els meus fermança;
deixa-hi un bès, i el beire atança
i no em veuràs cercar-hi el vi.

La sed que neix del cor reclama
licor divina, però més
ton nèctar pur mon llavi ama
que el de Jupitre, si el tingúes.

Et fiu present d'aquelles roses
i a la garlanda vaig predir:
si damunt d'ella un poc reposes,
ja res del món no et pot marcir.

Amb ton respir fou honorada
i la garlanda em feres dur:
ara és florent i perfumada
sols de la gràcia que hi ha en tu.

MARÍA MANENT, trad.

MADRIGAL DE LA NOIA MATINERA

Quan la llum és vacil·lant,
per una florida prada
ja trespaves, sota el cant
afollat de l'ocellada.

Lentment, oh xalest encant!,
una resplendó esblaimada
s'ha fet dona: voleiant,
descendia la Rosada.

Semblava una immensa fulla
de l'aua. Duia curulla
la falda de serení.

Prement-te per una rosa
la faldada ha mig desclosa
i te n'omplert a desdít.

JOAN DRAPER.

Març marçot

A Xavier Nogués.

He vist uns núvols com vaixells desfets:
carcasses deformades i ventrudes;
perdudes fesomies sense els trets
que eren llur vida. Les sirenes mudes.

Les veles filagarses i escorrims
de pluges i tempestes en barreja.
Els pals trencats, sense daler dels cims:
cel apagat on cap estel clareja.

El pal que resta l'estellava el vent
i feia creu amb una vela minsa:
la creu és sola desoladament,
i en els seus braços tot el vent s'esquinsa.

J. M.ª LÓPEZ-PICÓ.

Del llibre «L'Instant, les Noses i el Càntic Seré».

Inscripció a la Ilíada

Majestuosa serenor d'un matí que resplendia
tal com hèroe gloriós qui cobert de les lluentes
armes s'alça; i als companys diu amb veu que talment sona
com el crit d'un clarí d'or, la paraula decisiva
de la mort o la victòria...

Son les ones com crineres
dels corcers d'aquell estol. Dels vaixells talment les veles
que infla el vent, son com els pits poderosos de mil hèroes
avançant cap l'enemic... Una veu vibrant ressona,
diu la joia del combat amb el ritme de la marxa
d'un exèrcit a l'atac... I els estols son com ramades
que ara guia el sol pastor que 'ls plomalls ha tornat flames.

AMBROSI CARRIÓN

LLIBRES

A propòsit de «El Espectador» de J. Ortega i Gaset, havent-se publicat el segon volum.

Al tornar d'Amèrica ha publicat el senyor Ortega i Gaset el segon volum de *El Espectador*. Convidats per la direcció d'aquest quinzinari a parlar-ne, ens hauria sigut plaent poguer fer un estudi forsa complert de la ideologia del jove pensador plasmada ja en diferents volums d'una manera assats definitiva. Mes, qüestions que vaga explicar-les, ens obliguen a deixar nostre intent per ocasió futura a que de sobres donarà lloc la fecunda mentalitat de nostre comentat. I sien per avui uns breuíssims comentaris a la seva última publicació. Son impressions que potser donaran una idea prou cabdal — al menys s'esforçaràn en donar-la — del pensament, de la filosofia de l'Ortega.

Caracteritza al senyor Ortega i

Gaset la claretat en l'expressió del seu pensament. Es diria que resplendeix sempre en el seu zènit el Sol de Grecia; i les boires que de tant en tant pugen d'Ultra Rhin, son per ell canviades en benèfica pluja que cau i es dispersa en les seves produccions. Ço, i que a l'Ortega el domini una idea mare, que es trasllueix a cada moment, que és ço que el porta a filosofar, fa que l'estudiós trobi amb qualques pàgines del jove mestre, la sintètica trajectòria del seu pensament. ¿Quin treball s'imposa en principi, i quina finalitat cerca amb ell? Aquest estudi de la *Democràcia morbosa* i aquell de *Nada moderno y muy siglo XX* ens brinden la resposta. Després com a floració natural del seu pensament i enriquint aquella trajectòria, son els estudis crítics dels seus contemporanis — de Pius Baroja, en el primer volum de *El Espectador* i de l'Azorín en el segon —; aquell admirable *Breve tratado de la novela en Meditaciones del Quijote*, i les recerques psicològiques per vies de l'art,

de la plàstica en ço que pot dir-se'n materialització psicològica, de la comunió dels homes amb les coses i de les idees que d'aquesta comunió en puguin nàixer, en *Muerte y Resurrección* i altre estudi del primer *Espectador*. És aquest darrer un mètode, suara assats generalitzat que l'Ortega i Gaset eleva a un alt grau de comprensió. Ja en parlarem.

En *Democracia morbosa* aboga el senyor Ortega i Gaset per un mètode en l'organització democràtica si no es vol que els «millors, desesperant de la insolent estupidesa plebeia, busquin redós per reacció en un conservadurisme de privilegis. La jerarquia s'imposa, no en un ordre pedant, per cognoms emprò en un ordre superior, intel·lectual, individual que comença i acaba quan s'inicia o fineix la personalitat. Ciutadans tots enfront de la llei, responsables davant de la llei com a moral, mes un íntim convenciment de tots en la creença dels graus de «noblesa» de l'esperit que sab traslluir-se en les obres i les maneres. Heusaquí, en síntesi, la darrera declaració que es demana a la democràcia en vigílies de constituir-se regidora de tots els pobles. Al cap d'avall ço que es demana—ço que demana l'Ortega en la seva obra constructiva,—no recorda la democràcia antiga? ¿No fou fonament, consolidació, fermança,—i un encant avui per a nosaltres—d'aquella? L'Antiguitat, diu Peladan, perfectament sabia solament emancipava a l'individu i per graus... I de més ençà en aquest cercle d'idees, recordem quisquens esperits selectes del Renaixement.

Suara dèiem constructiva l'obra del senyor Ortega i Gaset. No és aquesta una característica d'ell solament, car altres dintre Espanya i fora d'ella es distingeixen per idèntica orientació; i generalitzant podríem dir que és viarany i norma del pensament en el segle xx. Mes, en l'Ortega apareix aquella característica com a oposició a la xix^a centuria per la que, segons confessió seva, sent «cierta hostilidad». Continuament es nota en la seva obra com una necessitat de reaccionar contra idees i procediments del passat segle. En *Democracia morbosa*, després de parlar de la intromissió de la idea democràtica

en ordres que no li corresponen, diu:

«Es uno de los puntos en que más resueltamente urge corregir al siglo xix.»

I afegeix, llançant una llambregada total sobre aquell segle i caracteritzant-lo a meravella:

«Ha padecido éste una grave perversión en el instinto ordenador de la perspectiva que le condujo a situar en el plano último y definitivo de su preocupación lo que por naturaleza sólo penúltimo y previo puede ser.»

Potser és propia de les èpoques intensament creadores, aquesta despreocupació de la perspectiva. I la xix^a centuria, és de trasbals.

Des de són naixement, plé encara d'aquella febre revolucionària que en les darreries del xviii omplí els cors d'espant i canvia i saneja institucions i idees, vegent passar, meravellat, a Napoleó, que—parafrassejant a Stendhal—feia sapiguer al món que Cèsar i Alexandre tenfen successor, fins a la seva fi, amb tots els ascensos espiritualistes i descensos a la científicació materialista, ¡quín enrenou de coses grans! Apar aquest segle un gran socament de terres i enderroc de muntanyes. Inici de coses noves, agonía d'altres que semblaven inabatables, resurreccions furioses, i un allau de romanticisme, desesperat, frenètic, destructor aquí, creador, visionari allà, diu ço que a totes les ànimes, a unes més, a altres menys, té angunioses. La forma dels fets acreix l'entusiasme en les idees. Tot té un interès màxim i no es pensa en la col·locació de plans. ¿Li direm incongruent a aquest segle? ¿Faltat d'il·lació? Potser seria millor dir que és una serie d'il·lacions que es desenrotllen paral·leles, es bifurquen i volen aniquilar-se.

El nostre segle que en són començ ha tingut repòs, ha pogut apreciar aquest terrible laborar del xix i veurer clarament les seves imperfeccions i equívocs. Ha pogut tranquilament esboçar la perspectiva de l'avenir, ordenant ço que el xix havia bifurcat, estructurant i construint ja, creant serenament. Aquest esperit està latent en totes les activitats i quan aquesta lluita d'avui que, potser, potser és l'última seqüència d'aquella xix centuria, fineixi, ovirarem de nou. Més clara la perspectiva d'aquella ample i magna construc-

ció lògica, natural, tan elegant com forta, tan fonamentada com atrevida.

Ortega és ja, doncs, un d'aquets ordenadors, un d'aquets delimitadors, un estructurador, un constructor, un creador de la xx^a centuria.

En són *Paramirum* diu Paracels que a l'estòmac de cada una de les criatures de Deu, hi resideix l'alquimista que cuida de fer l'extracte de lo nutritiu als aliments i reparar-lo pels organismes. Paral·lela a la funció de l'alquimista ideal que Paracels situa a l'estòmac de cada criatura, podem parlar nosaltres del treball d'extracció que fa l'esperit a tot ço que volta, a tot ço que li serveix d'aliment. És com una extracció de quinta essència, de quina condensació n'esdevé l'obra. L'obra que és una síntesi de sentiment, tota una revelació psicològica. Extracte que l'imaginació fa mite, formes en les que fan estada les idees superiors.

Taine declarava l'obra d'art com un producte del medi. Peladan el refuta estèticament i descabdella una obra altíssima que recerca el geni creador dels pobles i en l'obra d'art per excel·lència la encarnació dels tipus i les idees eternes. I per tots els que han sapigut veurer, per tots els que han tret profit de la comunió amb les obres, caldrà nomenar a Maurice Barrés, ell que'ns revela tantes pregonitats de caràcter i ideologia?

Seria de gran valúia per el pensament espanyol que el Sr. Ortega i Gaset ampliés aquets estudis en el seu *Espectador*. Dotat de un gran temperament crític, finíssim copsador de totes les subtilitats i matços que idees i obres li brinden en ses meditacions, podria dir-nos coses forsa interessants, si des d'aquest Escorial que ha escollit per centre ideal, llancés l'esguard a l'espectacle que s'extèn des del deformisme del Greco, des d'aquell sobreixir-se l'ànima per sobre la carn, fins a un pregón paisatge d'en Zuloaga; si ell que sap com «lo sensible és sólo el resultado de una complicada labor oculta», esforollés ben bé aquesta «labor» en tantes manifestacions palpables, sensibles, com té la raça. I alcançaríen, potencia l'obra d'Espanya preterita i lliçó d'agilitat el novell pensament.

Bona prova de ço que suara dèiem de l'Ortega com a crític de les obres, ne son els seus estudis que fins ara li tenim llegits. Apar, aquesta obra crítica del Sr. Ortega i Gaset, aquella funció que suara atribuïem a l'esperit, al revés. Vista l'obra, vista la síntesi, va per vies d'un amplíssim anàlisi a la troballa de tot ço que contribuï a l'intensa vibració d'aquell moment que's fa visible. Descendeix, se sumergeix a aquelles pregonitats on germinen les idees voladores, allà on lo etern pren una coloració. I en aquella regió de «mares», on cultiva l'inconscient, en aquelles «secretas oficinas», en aquells «industriosos sótanos del corazón y de la medida» hi fa l'Ortega una sobtada projecció de llum.

Moltes més coses podríem dir des d'aquest amical VILA-NOVA, màxim tractant-se de personalitat com la del senyor Ortega i Gaset, una de les primeres avui del pensament espanyol. D'aquest pensament, d'aquest sentiment que l'Unamuno perpetua, i ell, l'Ortega, universalitza.

J.-F. C.

Sitges, XXVIII-X-MCMXVII.

* *

«L'Instant, Les Noses i el Càntic Seré» de J. M.ª López-Picó, Op. IX.—Impremta de F. X. Altés. Boixos de Josep Obiols. 1918.

Des del nostre lloc voldríem dir alguns mots sobre l'obra de J. M.ª López-Picó, ara que ha publicat *L'Instant, Les Noses i el Càntic Seré*.

Voldríem dir primerament que és un gran poeta clàssic en l'acceptació de Seny i Fortitut copsadora de l'inspiració, malgrat tenir els seus versos aquell sentiment de ço que inspira poesia interna de les coses que objectivament defugen tota cosa bella, que alguns dirien certa faïç romàntica, però que solament és força del pensament, poesia o inspiració en el sentit clàssic de la lírica.

Voldríem dir també, fixe el nostre esguard en l'actual moment literari català, la seva personalitat indetacable ja, per la seva ardorositat de poesia germinativa, que fa que la nostra poesia avenci majestuosament per vies definidores de sava nostra, encar que parlant

en absolut, no sigui la seva poesia la més apropiada per a ésser,—me atreviria a dir *nacional*—en l'acceptació de l'ànima del nostre poble i popular de la paraula.

I aquí ens ve a la memoria allò de que no és per al poble la seva poesia. Però ja fa temps fou resolta aquesta objecció: al poble és necessari educar-lo, *canalitzar-lo*—aquí recordem el mot *clàssic*—per vies que servant l'aspror nadiua de la terra, es nodreixen pels corrents renovelladors de Seny germinatiu.

I concretant-nos al darrer llibre, diríem que, coneguda la personalitat d'En López-Picó per la seva anterior nombrosa producció, en saber el títol ens ha semblat el compliment d'un presentiment que teníem. En López-Picó, fent via constant amb producció continuada, havia de mostrar-se en un llibre que en certa manera és síntesi de la seva personalitat. En tres moments es presenta: esguard reposat de les coses, lluita amb les forces contrastables de la vida, i deslliurança clàssica, serena, mesurada. No cal dir que en aquesta obra se'ns manifesta En López-Picó amb totes ses virtuts, amb tota precisió i justesa d'una obra equilibrada. Pensem en un teorema algebri, traspuat per una força de sentit filosòfic creador.

L'Obiols s'ha mostrat amb harmonia amb el llibre i també s'ha mostrat tal com és.

L'Altés, acurat com sempre.

A. TORRENTS.

Un troç de "Troços"

De la Jove Pintura Catalana:

Catalunya entra, decididament, a la *gran ruta pictòrica* amb l'obra de Joaquim Sunyer. Abans d'ell, és cert, molt recomanables manifestacions, com les ben nodrides pintures d'en Nonell, les meravelles líriques d'en Mir, les nobles figuracions d'en Torres-García (de la darrera tendència inesperada del qual parlarem en breu), i fins, per què no? bona part de les simpàtiques primeres produccions d'en Ramon Casas i Santiago Rusiñol de 1895... Mes, citem ara, a l'atzar, nous contemporanis, fruits i flors en el cistell de jonc: Carles, el de les riques games musicals, pintor nat, sens

dubte el més francès dels artistes catalans; Xavier Nogués, el de la serena eufòmia; Mercadé, al qui considerem com un dels més plens de sana substància pictòrica; el nerviós colorisme d'en Mompou; Juñer-Vidal, el pintor-poeta d'unes geòrgiques mallorquines en pedreria; Vayreda, bon arquitecte del color; Cano, de la obra pictòrica del qual parlen bé els qui més la coneixen; l'atractívol Humbert; el fogós verbalista Aragay; Canals, el de l'avellutada paleta; Joan Colom, pintor de les terres ardents; Ius Pascual, el dels prats esponjosos; la llum neta dels olis de l'Apa; l'intel·ligent ostentació en sa matèria ricament secundada de Marià Andreu; el sensible i autoritzat pedagog Galí; el jove i gentil director plàstic Mallol; Cabanyes, el de l'anecdòtica llum; les pastes de foc d'en Raurich; les fines aubades d'en Padilla; la feroç vitalitat d'en Pidalaserra; l'amable decorativisme d'en Francesc Labarta; l'interessant variolament estructurat d'en Guardia; Togores, probablement, un dels predestinats *al primer terme* de la seva època... I un tribut, si ens és permès, a la memoria de dos joves pintors desapareguts: en Casagemes, mort, ja fa temps, a París i el nostre pobre amic Edouard Egozcué, mort, de París, no fa pas gaire.

* *

L'Escola de Vilanova:

(Aquest nòdul pot ésser considerat com un suplement de l'anterior). Així hem decidit anomenar un grup, encara que reduït, significatiu de la *més* Jove Pintura Catalana, compost, fins ara, a coneixença nostra, per Enric C. Ricart, Rafel Sala i Joan Miró...⁽¹⁾ *Anilines essencials*: sang de bou, blau de blauet, morat parma, groc girassol. *Fitxa psicològica*: exempts de lacrimogènia. Els dos excel·lents germans Demetrius i Víctor Oliva son com els Henri Etienne de l'escola.

(1) Advertim que En Joan Miró no és vilanoví com sembla que s'entén en aquest nòdul.

Aquest periòdic es troba de venda en el quiosc MINERVA, Rambla Principal, d'aquesta vila.

Imp. Social: Santa Madrona, 21: Vilanova i Geltrú